



Fuster, doctor, patint

VICENT MARTÍ

Preludi del dia incandescent que insistirà a calcinar-nos, Sueca apareix difuminada en una boirina color rovell d'ou. L'expandida mola del Convent de Sales s'imposa, malgrat tot. A banda i banda de la decidida, per la Ribera, carretera València-Alacant, el verd endolat dels tarongers i el verd espillat de l'arròs. A les vuit d'aquest matí, horari solar, d'un altre incendiari juliol, la *Ciutat Arrossera d'Espanya*,

Joan de la Creu Fuster i Ortells, 62 anys, de Sueca, l'intel·lectual valencià més decisiu del nostre temps, per poder ser professor de ple dret de la Universitat de València, va llegir el dia 17 de juliol el treball d'investigador, un altre, que va destil·lar els darrers nou mesos. Heus ací una possible crònica de la seua ascensió al Gòlgota universitari.



L'aspirant a professor de ple dret de la Universitat de València, Joan Fuster, fent la seua exposició.



JORDI VICENT

Joan Fuster, apte, cum laude.

segons proclama una taxativa placa municipal, és un enorme poble, embolcallat de baf, assetjat pel verd, no sé si ben bé espanyol.

Digne de l'enuig de Morfeu, Fuster dorm poc. Avui, dia de la lectura de la tesi que el farà administrativament doctor, si tot va bé, encara s'ha despertat més enjorn: abans de les sis, que són les quatre. *Hi ha dies que una mica de son, només una mica de son, et fa feliç.* Josep Palàcios, que en té clau, obre el portal 10 del carrer de Sant Josep, tot cridant "Són les deu, són les deu". Ix Fuster del seu dormitori, amb pantalons de pijama blaus, jaqueta precipitada al muscle, cabells escarotats. "Has vingut a peu?", m'etziba, en guipar-me. "Bon dia", faig jo. Se'n torna cap endins amb un conat

de mitja rialla als llavis, dissimulant decorosament.

Aprofite l'espera per fullejar el manuscrit trobat en un convent de València l'estudi filològic del qual és la tesi que a les dotze (o potser a la una?) presentarà el nostre flamant doctorand a la

Entre el públic,
algunes de
les biografies
almogàvers
més dignes
d'aquest país

Facultat de Filologia de la Universitat de València. El còdex és de pergamí; les lletres, gòtiques; la cal·ligrafia, endimoniada. No porta títol, i Fuster proposa el de "Regla i Constitucions del Monestir de Sant Josep". Ni artísticament ni paleogràficament, segons sembla, no és res de l'altre món, tot i que té una miniatura inicial i unes caplletres gens desdenyables. El patracol, en català del XVI, regulador de la vida monàstica de monges agustines, inèdit, incomplet, és una delícia decorativista per a un profà com jo. Palàcios m'ajuda a confegir un paràgraf que exhorta les germanes a no abusar del menjar, pobres.

Mentrestant, part dedins de la casa, se sent un cant familiar i encoratjador: "Era el vídeo de Raimon, en tinc dos, perquè el primer el vaig gravar a mitges", comenta, quan torna, ja vestit de Fuster. Endiumenjat i paradoctor, però Fuster. L'americana, seriada i italiana, amb trenat de ratlles, com si fos de reixeta, oculta els elàstics subjectadors dels pantalons de tergal d'un blau desmarxat. La camisa, del mateix to opac general, una aleta de coll enlaire, l'altra, semada. Posat el coll de camisa al seu lloc, continua descorbatat. Ensabatat? D'allò més. "Agarraràs la pallola", pronostica Josep, impressor, escriptor i amic.

Cau un sol que ascla el cotxe del matrimoni Palàcios, i com que som modestos, sabem que no podem fer-hi res i, gota a gota, ens dessuquem. Marxem cap a València per la carretera del Perellonet, després de trampejar els esventrats carrers del poble. "Tot cul per amunt", remuga, el primer veí de Sueca. Per bé que Fuster no acaba d'encertar del tot el cigarret a mig consumir dintre del cendrer, potser els innombrables bonys d'aquest camí asfaltat i costaner en són la causa. Àngela, dona de Josep, ens indica, malencònica, les obres que estan desfent la caseta d'estiueig de la seua infància —dues portes, davant i darrere, ens reitera, reblant l'obvietat. El doctorand fuma sense treva, eixugat de paraules.

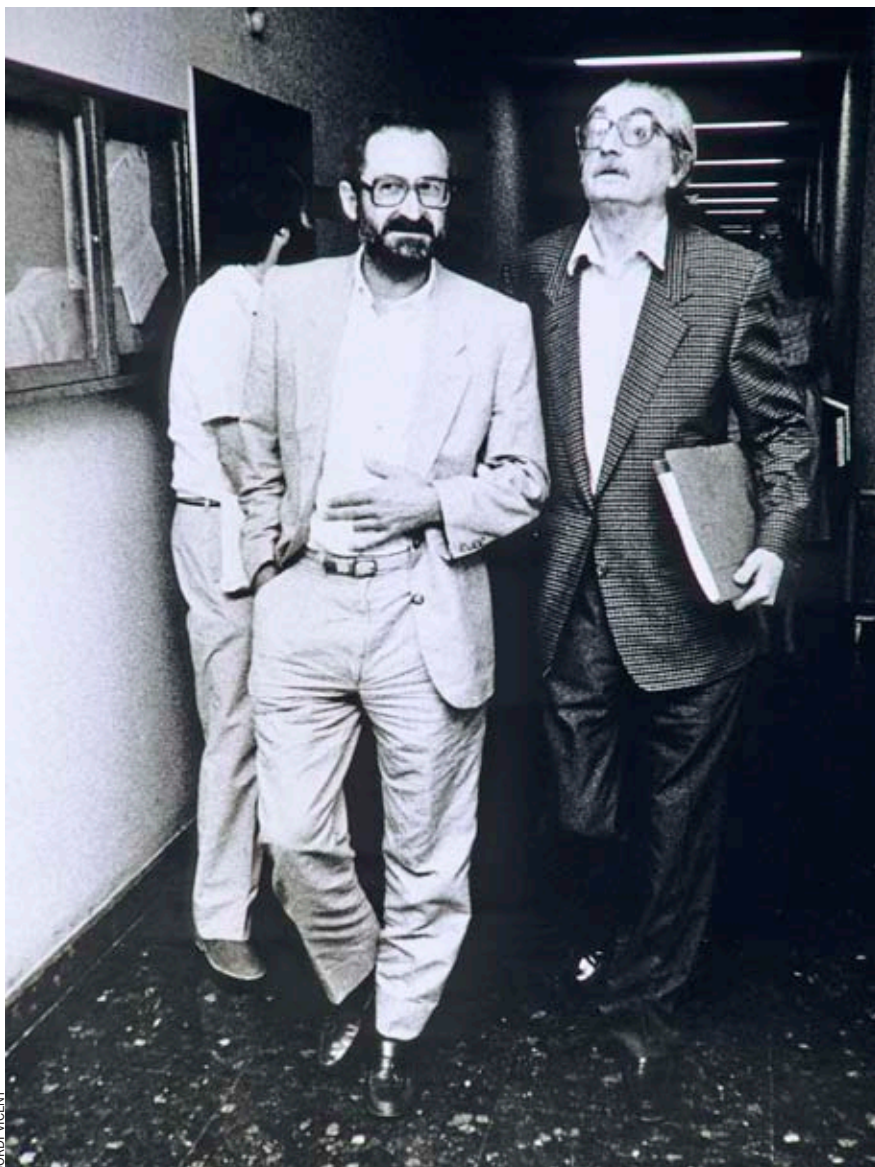
La nostra arribada a la Facultat coincideix amb la del doctor Badia i Margarit, rector de la Universitat de Barcelona, cordial, espigat, angulós, tern impecable, encorbatat. Fuster travessa l'avinguda de Blasco Ibàñez amb la mà preparada per saludar-lo, agraït, com si el sorprenguera la presència del president del seu tribu-

nal de tesi. No tarda a sorgir-hi el doctor Vidal Alcover, cabell florit, *nicki* d'un blanc algeps desbocat per baix, veu més aviat rogallosa, catedràtic de la Universitat de Tarragona, mallorquí. "En què consisteix aquesta broma?", li demana, afligit per la imminència del ritual acadèmic, Fuster.

Com que hem estat els primers a arribar, ens hem trobat amb el Departament de Lingüística Catalana tancat. Desfem el laberíntic camí que ens du cap al bar. A mitjan correguda, en un cantó del vestíbul, Fuster, i els cirineus, ensopeguem amb el seu director de tesi, doctor Ferrando, que, astut, presenta una indumentària de turista mudat, llepat. Després de complimentar, que no asserenar, a l'avui més Joan de la Creu que mai, se'n va, ara diligent, a acabar d'enllestir tot el paperam burocràtic.

Al bar, ja hi és Vicent Ventura, periodista, pretesament jubilat, *polo* blau virginal, davall del qual es delaten la panxa esfèrica i els elàstics funcionals: "Fuster en gasta, perquè és tan prim que, si no, se li esmunyirien els pantalons fins als garrons. Jo en gaste perquè, ventripotent com sóc, no puc portar corretja, o no puc cordar-la, o m'ofega", m'explica, rioler, arrufant de tant en tant tota la cara, fent ballar-hi les ulleres. Ventura, davant d'un cafè del temps, li assenyala un exemplar de la tesi enquadernada, preguntant a l'autor: "Això és l'obra?". "Hi ha un altre tom" li respon el seu amic Fuster, afegint-hi: "encara massa llarga. Haurien de ser de quinze planes, com abans". A Vicent, li n'havien semblat prou i massa, des de bon començament. Membres del departament al qual s'adscriurà, si tot va bé, el futur doctor, i el director d'EL TEMPS, són testimonis del rosegador dubte que tortura tot bon aspirant al doctorat: "Serà, o no ho serà, prou grossa?".

Ni a les dotze ni a la una, a quarts d'una, tot el seguici fem via cap al saló de graus, lloc de la cita. Té, Fuster, un caminar primparat i fràgil, amb un cert desmadeixament encarcerat. Els muscles, sobretot, graviten cap al centre de la terra. També hi és la pena. *Fa pena ser alt quan els altres són d'estatura tímida*. No és un avanç entusiàstic. Voluntariós, això sí. La doctora Badia l'espera en un despatx anterior. ("No vos preocupeu per la Badia, arribarà a l'hora. S'ho troba fet això de venir en cotxe des de Barcelona.") La jove catedràtica de la



El rector Ramon Lapiedra i el doctor Joan Fuster.

Universitat de Mallorca, la Sàvia d'en Barnils, transporta un vestit folgat d'un violeta militant, i el rep amb un somriure de mitja lluna. Com, així mateix, hi és el doctor Pérez Muntaner, secretari del tribunal, la barra de jurats fa el ple.

Els tres minuts i mig que TV-Aitana dedicarà a l'acte impliquen la tumultuosa ocupació del sever salonet per part de tot de cables, especialistes i la càmera. Els butacons, negres. Negres, brunyides i sòlides, les taules de fusta. Sobreix una tarima de moderada prosopopeia. Reconec entre el públic que va omplint la cambra algunes de les biografies almogàvers més dignes d'aquest país. I filòlegs en potència o en acte. I els integrants més representatius de l'equip de govern de la Universitat de València, el rector La-

pedra, al capdavant. Amics, coneguts, saludats. No tots, ni de bon tros. La convocatòria, per voluntat de la víctima, ha estat mig clandestina.

Hi entra el tribunal, seguint de lluny la litúrgia consagrada. S'instal·len, sobris, dalt l'estrada. Fuster, baix, prop, un punt encollit. Gran desconcert entre la tribu d'Aitana. Fuster, sembla, no s'ha assegut on calia que s'asseguera. Deixant ben clar que allí l'únic que havia anat a patir era ell, el doctorand, amatent, canvia de seient. Els fotògrafs, àgils, fan el seu fet sense donar tant de quefer. *Et fan una foto, la mires i penses: "Sort que és provisional! Quina imprudència, deixar-te retratar"*.

"S'obre la sessió de la lectura de la tesi presentada pel senyor Joan Fuster



JORDI VICENT

VICENT MARTÍ (Alacant, 1948) El nom de Vicent Martí va indistriablement lligat als inicis d'EL TEMPS. Periodista durant els cinc primers anys de vida del setmanari –amb què, segons afirma, sempre ha mantingut “una relació tempestuosa”–, sobretot va destacar com a entrevistador. La llarga conversa que va mantenir amb Joan Fuster, titulada “Fuster incòmode” i publicada el juny del 1987, ha passat als annals de la revista. Els molts textos sobre l'assagista de Sueca que hi van escriure ell i Miquel Alberola estan recollits al llibre *Fuster sabàtic* (Aigua de Mar, 1994), on també s'inclou aquest reportatge, que explica la lectura de la tesi gràcies a la qual el més gran intel·lectual valencià del segle passat va rebre el doctorat que permeté la seua incorporació com a professor a la Facultat de Filologia. El text traspua tristor pel país, tendror per Fuster...

i Ortells”, anuncia la veu greu del doctor Badia i Margarit. La veu pàl·lida del l'aspirant comença a enfilar-se eemmhhhh millor del que era previsible, donades les circumstàncies. Va prenent progressiva consistència, mai no estridència, a mesura que esdevé més i més intoxicada de nicotina. Fuma Fuster com un carreter, si és que encara en queden i fumen, a desgrat de la precarietat de la flama de l'aparengós encenedor banyat en or que li va regalar l'escriptora Carmelina Sánchez-Cutillas. Fa pauses fumatòries breus, usades pel palpejar minuciosament el cigarret apagat, brandat, a voltes.

Els components del jurat fan figura d'estar satisfets amb allò que conta el doctorand, i la doctora Badia pren notes. Nosaltres, parem l'orella. Ventura s'engipona un pàmpol amb la mà dreta. Ernest Garcia, indecís, trau el cap per la porta demanant encara més excuses que de natural. L'aire condicionat és discret i la filòloga Cantavella el vigoritza ventant-se amb una participació de boda. El ponent clou el seu condensat parlament. Fica els apunts en l'anacrònica carpeta escolar que gasta, passa les gometes i somriu, traïdor, amb els ulls d'escata i amb aquelles celles einsteinianes. *Ser vell i somriure no deixa de ser una traïció*. Vol dir, doctor?

El president concedeix la primera paraula a la mesa. Pérez Muntaner denuncia en la seua intervenció l'anòmal estat de coses possibilitador que ell puga estar-hi examinant Fuster. Vidal Alcover, al seu torn, les mans al vent, felicita la Universitat de València pel fitxatge. Lola Badia li agraeix la tria d'una tesi amb toc feminista, les hipòtesis de treball, les

suggerències metodològiques, que li han estat d'allò més útils per entendre millor unes cartes d'Estefania de Requesens a sa mare, Hipòlita Roís de Liori, dames del Sis-cents, estudiades per una alumna seua. Ferrando llegeix unes línies laudatòries, esmentant tot passant l'Alcover-Moll-Sanchis Guarnier. Badia i Margarit, que ja ha lliurat al doctorand, fa uns mesos, el doctorat *honoris causa* per la Universitat de Barcelona, parla ara de doctor *laboris causa*, de doctorats acadèmics autumns, i fins i tot li formula l'amable retret de valorar que la segona part de la tesi no explota a fons les seues fèrtils possibilitats.

Mentre els jutges desgranen les seues consideracions, Fuster baralla, entre extracció i xamada, els dos paquets de tabac que tragina tothora. Kool mentolat, el bètic. Atlètic, el Winston. Això no obstant, no perd paraula, interessat, educat, per si de cas. De cas, cap. Pocs minuts han estat suficients per a la deliberació del tribunal. El president, després d'advertir-nos que la nova terminologia diriment és apte, o no apte, i que l'apte pot ser *cum laude*, fa públic el veredict: “Joan Fuster i Ortells, doctor *cum laude* per la Universitat de València”. Alleujat i lleuger encaixa, deferent, amb Lola Badia, la lenitiva Maria Magdalena del calvari per fi cancel·lat.

Ja en el corredor, entre felicitacions, creua un “No s'acabava mai” relaxat amb un “Deixa que bese el nòvio” d'Empar Ferrer, actriu. I a la pregunta d'una atabalada però perspicaç periodista del *Levante* contesta amb un “No em trobe trist, em trobe vell, xiqueta”. I torna a somriure, traïdor, el novençà de la Universitat de València.

La SGAE us felicita per haver arribat a aquests trenta anys de vida enfortint la cultura.

sgae
societat general d'autors i editors

